

Utlåtande

09.06.2022

Ärende: VN/31974/2021

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om främjande av integration och till lagar som har samband med den

Lausunnonantajan lausunto

Allmänna kommentarer till lagförslaget om integrationslagen

Förslaget är väsentligt för att effektivisera integrationen av in-vandrare genom att utveckla integrationstjänsterna i inledningsfasen och övergripande beakta invandrarnas behov som en del av de övriga centrala del-områdena i samhället, särskilt främjandet av sysselsättning, utbildning, välfärd och hälsa samt delaktighet. På flera sätt formaliserar lagförslaget arbetsätt som man redan i praktiken funnit effektiva hos oss på flera håll i Österbotten, exempelvis i Närpes, Vasa och Jakobstadsregionen, och lagstiftningen på nationell nivå bidrar därmed till förbättrad likabehandling, jämställdhet och delaktighet.

Grundläggande eller sektorsövergripande bedömning av servicebehovet inom kompetens och integration samt integrationsplan (12-22 §)

Det sektorövergripande samarbetet och en helhet för integrationsarbetet är en förutsättning för en effektiv integration. Förslaget innehåller även mer flexibilitet, bland annat hur kommunerna drar upp sina strategier och planer för verksamheten. Att i förordning ge tydligare bestämmelser för bedömningen av servicebehovet främjar likabehandling och jämlikhet.

Det är viktigt att undvika överlappande arbete mellan olika myndigheter och därför är samarbete viktigt så tidigt som möjligt, särskilt mellan kommunen och välfärdsområdet.

Det förefaller oklart om den begränsade maximitiden för integrationsplanen, från nuvarande 3 år till 2, får avsedd verkan med en effektivare integration. Integrationskunderna har mycket olika individuella förutsättningar och i praktiken är tiden som krävs längre för många. En kortare integrationsplan ställer också krav på mer resurser, till exempel för flerspråkig undervisning på andra stadiet. Den förkortade tiden för integrationsplanen får inte heller leda till mer byråkrati i förlängningen. Grunderna för förlängning av integrationsplanen bör också ytterligare övervägas, så att de faktiskt täcker olika situationer som integrationskunderna befinner sig i.

Integrationsutbildning (24-25 §) och stöd för frivilliga studier (26-30 §)

Innehållet i integrationsutbildningen är relevant och starkt arbetslivsinriktat. Det språkliga målet (B1.1) är logiskt för att stöda inträde i arbetslivet, men med förkortad tid för integrationsplanen kan målet bli svårt att nå för flera målgrupper.

Att utbildningsproducenten ska genomföra sluttestningen av språkkunskaper i enlighet med Utbildningsstyrelsens föreskrifter understöds, eftersom det råder stor variation inom landet och är en källa till ojämlik behandling.

För vår tvåspråkiga region är det synnerligen viktigt att man, som i mo-tiveringarna, kan ta med utbildning i det andra inhemska språket i in-tegrationsutbildningen och frivilliga studier.

Den integrationsutbildning som sker online, som man nämner i motiveringarna och som ett sätt att kunna erbjuda arbetskraftspolitisk integrationsutbildning på svenska, är ett fungerande alternativ bara för den som redan har studievana. För invandrare som kommer som kvotflyktingar eller från krisområden där man inte haft möjlighet att erhålla en kontinuerlig utbildning fungerar distansundervisningen inte lika bra och den målgruppen behöver mera stöd och handledning. En utbildning som sker online har inte heller samma koppling till närsamhället som en integrationsutbildning som sker på lokalt har.

Också invandrare som hör till arbetskraften bör ha tillgång till integrationsutbildning, eftersom en arbetsplats inte automatiskt resulterar i den typ av språkutveckling och samhällsorientering som är eftersträvarnsvärda för inträde på arbetsmarknaden och delaktighet i samhället.

Allmänna kommentarer till kommunens integrationsprogram (11 §) och flerspråkig samhällsorientering (23 §)

Integrationsprogrammets innehåll och utformning understöds. Den flerspråkiga samhällsorienteringen understöds också och det vore ändamålsenligt att genomföra den gemensamt med integrationskunderna, arbetssökande och de som är utanför arbetskraften. Behoven är samtidigt mångfacetterade och åter-speglas i undervisningen. Det behöver finnas förutsättningar att bilda tillräckliga undervisningsgrupper för att få kostnadseffektivitet. Behoven av smågruppsundervisning föreligger på grund av att det är så olika individuella förutsättningar och detta behö-ver beaktas i finansieringen.

Den flerspråkiga samhällsorienteringen bör ges och deltagande åläggas en bredare målgrupp, alla som flyttar in till Finland, även de som hör till arbetskraften. Detta skulle ge kommunerna

kontaktytor att nå alla in-flyttande med samhällsinformation och samtidigt vara en näringslivskopplad åtgärd som stöder arbetsgivarna.

Tjänster för barn och unga som anländer som minderåriga utan vårdnadshavare (3 kap.)

Förslaget att minderåriga personer utan vårdnadshavare som kommer till Finland omfattas av integrationslagen är en väsentlig förbättring. Vårdförhållningens och kommunens ansvarsfördelning är tydlig och rimlig.

Anvisande till kommun (4 kap.)

En alternativ modell till hörande av vårdförhållningens innan anvisande till kommun vore att kommunen, vårdförhållningens och NTM-centralen överenskommer om gemensamma riktlinjer och integrationsfrämjandet, särskilt med avseende på behov av social- och hälsovård. Det är viktigt att i ett tidigt skede beakta till buds stående specialkunskap och resurser samt information om de kvotflyktingar som tas emot. Målsättningen vore att snabba upp processen för anvisande till kommun.

Processen måste vara multiprofessionell för att inte riskera att viktigt informationsutbyte mellan aktörerna går förlorat vilket försvårar integrationsprocessen.

Kommunens, vårdförhållningens och statens uppgifter (5-7 kap.)

Kommunens, vårdförhållningens och statens uppgifter är väl beskrivna i lagparagrafer och i motiveringarna.

Den rapporteringsskyldighet som åläggs kommunen till NTM-centralen behöver utformas mer ändamålsenligt och får inte leda till ny byråkrati. En koppling med uppföljning till NTM-centralens uppgift att utforma en regional strategi vore mer ändamålsenlig och skulle inte riskera att skapa överlappande rapporteringssystem.

Uppföljning av tillgången till tjänster och kostnadsutvecklingen är central och ska göras regelbundet av staten för att iaktta finansieringsprincipen i förhållande till kommunernas uppgifter.

Statens ersättningar (8 kap.)

Ambitionen att förenkla ersättningssystemen understöds. Av förekommande anledningar, bland annat med omflyttningen av vissa grupper av integrationskunder inom landet, är det motiverat att man inte gör för radikala ändringar.

Behovet av tolkning är centralt i det integrationsfrämjande arbetet och till den delen bör man överväga om det är vettigt att ta med den kalkylerade finansieringen. Det är viktigt att ersättningsnivåerna klarnar i god tid och att det ger incitament att hålla tolkningen på rätt nivå, att det blir möjligt att dimensionera rätt, samt rekrytera och vidareutbilda personal för ändamålet.

Det är väsentligt att det görs en regelbunden uppföljning av tjänsterna och kostnadsutvecklingen, för att finansieringen till kommunerna ska kunna justeras

Tillgång till information och informationssystem (9 kap.)

-

Allmänna kommentarer till andra lagförslag

Tidtabellen med ikraftträdande 2024 är utmanande, eftersom det samtidigt eftersträvas en reform av arbetskrafts- och näringslivstjänsterna. Det är viktigt att få till stånd en fungerande arbetsfördelning mellan myndigheterna och att lagreformerna stöder varandra i praktiken. Även samarbetet med tredje sektorn och utbildningsanordnarna behöver beaktas för att få fungerande integrationshelheter.

Den arbetskraftsrelaterade invandringen behöver också beaktas i högre grad. Kommunernas service för den målgruppen, i form av sk. Welcome Office-tjänster, är särskilt viktig. De här servicepunkterna ger information om regelverk och frågor kring ar-bete och arbetsrelaterad invand-ringensom berör immigration, samhälle, myndigheternas tjänster, språkkurser och rekrytering. Dessutom betjänar servicepunkterna utbildningsorganisationerna och tredje sektorn. Welcome Office-servicepunkterna ger mångsidig information och rådgivning åt företag, som behöver information i anslutning till att man etablerar sig här.

Arbetskraftsutbudet är avgörande för regionens utveckling och integrat-ionsfrämjandet bör förbättra sysselsättningen och näringslivets utvecklingsförutsättningar. I vårt landskap är det väsentligt att integrations-främjande tjänsterna ordnas på både svenska och finska.

Konsekvensbedömning och andra iakttagelser av motiveringen

-

